

ІСТОРИЯ, ЛЮДИНА, ПОВСЯКДЕННІСТЬ В КУЛЬТУРНОМУ ЛАНДШАФТІ МІСТА

Болотова Ю. В., ст. викл.,
Танцуров Д. В., студент, ф-т арх.,
*Харківський національний університет
будівництва та архітектури*

РОЛЬ ЖІНКИ В СФЕРІ АРХІТЕКТУРИ

Актуальністю теми є те, що минуле століття стало знаковим в питанні жіночої рівноправності, жінки освоїли безліч нових професій, в тому числі і архітектуру.

Метою статті є аналіз того, як гендер впливає на таку стереотипно чоловічу професію, як архітектор. Роль і вплив жінок в архітектурі минулого століття можна розділити на два напрямки – в одному жінка фігурує як об'єкт архітектури, в іншому – як суб'єкт. У період соціальних і промислових революцій, після століть боротьби за свої права, як об'єкт проектування жінка стала розглядатися тільки на початку ХХ століття. Перші реалізації подібних проектів набули масового характеру в 1920-х роках. Тоді вектор архітектури змінився з «патріархального» на більш демократичний. З'явилася тенденція враховувати жіноче питання і пропонувати шляхи його вирішення.

Серед прикладів можна відзначити «Франкфуртську кухню» Маргарете Шютте-Ліхоцкі (1897–2000). Перша австрійська архітекторка розробила прототип сучасних вбудованих кухонь, «франкфуртську кухню», обладнану всіма новинками техніки того часу, полегшувала домашню працю жінки. У 1930-х роках Маргарета активно працювала в Радянському Союзі.

Актуалізація жіночого питання в першій третині ХХ століття відбулася і в СРСР. Житло 1920-х, побудоване за принципами Нового побуту, пропонувало ліквідувати кухонне рабство і дозволити жінці стати повноцінним членом суспільства.

Тоді ж жінки і самі взялися освоювати професію архітектора. Поява жінки-архітектора безпосередньо пов'язана з дозволом жінкам отримувати інженерні та архітектурні спеціальності в університетах. В кінці ХІХ століття і на початку ХХ за жіночу освіту боролосся багато жінок. Піонеркою архітектурної освіти стала американка Джулія Морган, яка в 1890 поступила до архітектурного факультету Паризької національної вищої школи витончених мистецтв в Парижі.

Активно вступати до вищих навчальних закладів жінки стали набагато пізніше – лише на початку 1920-х років, тобто до практики вони увійшли тільки в середині 20-х. Тоді з'явилися такі вищі навчальні заклади, як Баухауз, «ВХУТЕМАС-Вхутеіне», московські жіночі будівельні курси, згодом перетворилися в МПІ.

Архітекторки ХХ століття змушені були поєднувати роботу і боротьбу за рівноправність. Вони боролися з дискримінацією в професії, з гендерними стереотипами, правом обіймати керівні посади. По-справжньому рівними чоловікам-архітекторам жінки стали тільки після Другої світової війни.

Лотте Стам-бейс (1903–1988) – одна з перших жінок, що вступили на факультет архітектури У Баухаузі. Після Другої світової війни на посаді головної архітекторки Служби міського розвитку Лотте була серед планувальників, які керували відновленням Роттердама.

Ейлін Грей (1878–1976) – ірландський дизайнер, що жила і працювала у Франції. Створила предмети, які в даний час вважаються іконами дизайну ХХ століття. Існує думка, що творчість пані Грей вплинула на роботи Ле Корбюзьє.

Майже до самої старості Ейлін залишалася в тіні, навіть авторство її вілли Е1027 часто приписували Ле Корбюзьє. Тільки в 1973 році збулася її заповітна мрія: її об'єкти та меблі були введені в масове виробництво.

Гендерно чутливе проектування і зараз динамічно розвивається, і, як будь-яке практичне проектування, має масу проблем і оточене дискусіями і суперечками. Проблеми завжди мали місце в період повернення традиціоналістських або диктаторських режимів.

Можна зробити висновок, що роль жінки в архітектурі досі недооцінена. Жінки залишилися невидимими, незважаючи на їх величезну кількість в професії, активну роботу і масу створених об'єктів. Абсолютно незаслужено існує стереотип, що їх мало, або вони менш талановиті, ніж чоловіки. Існує історична спекуляція фактами і даними в цьому питанні. Міжнародними зірками в архітектурі навіть зараз в більшості випадків є чоловіки. Суспільство має гостру потребу просвітницьких заходів, які зможуть зруйнувати укорінені стереотипи.

Власенко В. В., канд. іст. наук, доц.,
Сумський державний університет, Україна

УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ С. ПЕТЛЮРИ В ПАРИЖІ ТА ПОЛІТИЧНА ЕМІГРАЦІЯ НА БАЛКАНАХ

Після вбивства у травні 1926 р. в Парижі Голови Директорії УНР Симона Петлюри українські політичні емігранти в Європі здійснили низку заходів із вшанування пам'яті свого лідера. У них брали участь емігранти з різних країн перебування. Серед них були й українські політичні емігранти в країнах Південно-Східної Європи (Болгарія, Румунія, Югославія). У даній роботі йдеться лише про політичних емігрантів, тобто ту частину еміграції, яка була політично вмотивованою, ідеологічно визначеною, організаційно структурованою та сповідувала ідею самостійної української державності у різних її формах [1, 16].

Одним із таких заходів еміграції стало заснування Української бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі (УБПП). Ініціатором виступив паризький Комітет